

A decorative white floral border with intricate scrollwork and leaf patterns surrounds the central text. The border is symmetrical and frames the entire page.

KALISKIE WIĘZIENIE

*Opracowanie: Julia Nowak SP nr 22
w Kaliszu, kwiecień 2015r.*

FOTOGRAFIA Z ALBUMU DIEHLA

Więzienie w Kaliszu (ul. Łódzka 2) jest najstarszym, czynnym więzieniem w Polsce. Od momentu powstania działa nieprzerwanie. W 1840r. z inicjatywy Fryderyka Skarbka- ojca chrzestnego Fryderyka Chopina rozpoczęto jego budowę. Magistrat sprzedał na ten cel działkę położoną na Tyńcu, za sumę 3000 ówczesnych złotych. Projektantem więzienia był słynny architekt włoskiego pochodzenia Henryk Marconi wraz ze swoim uczniem Franciszkiem Tournelle.

Gmach więzienia zbudowany jest w kształcie zamku warownego czyli w konwencji form obronnych, które najlepiej wyrażały ideę więziennego zamknięcia i izolacji. To przysadzista bryła z małymi oknami, narożnymi wieżami i wykuszami. W skład zabudowań wchodzi budynek główny tj. dwupiętrowy blok z osadzonymi, budynek administracyjny oraz łączące te dwa gmachy kryte przejście.

W dziedzińcu urządzono
kilkanaście małych
ogródków, oddzielonych od
siebie przemurowaniem,
które służą więźniom jako
miejsce spacerów.

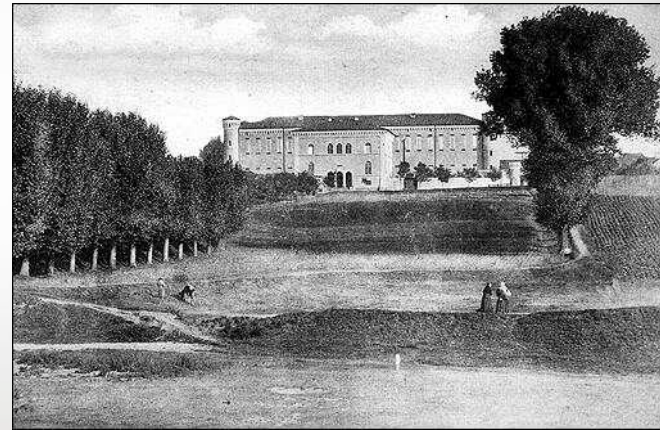
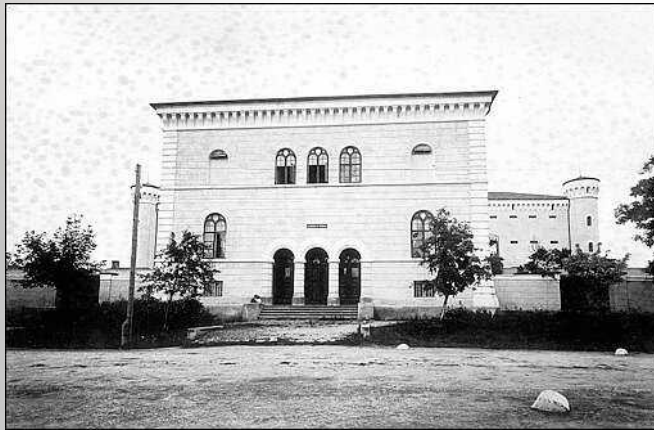
Wnętrze cechuje długi korytarz. Drzwi do cel rozmieszczone są na obu przeciwległych ścianach na wysokości pięter. Komunikacja pomiędzy piętrami odbywa się za pomocą schodów, natomiast po obszarze piętra można poruszać się po żelaznych galeriach biegnących wzdłuż ścian.

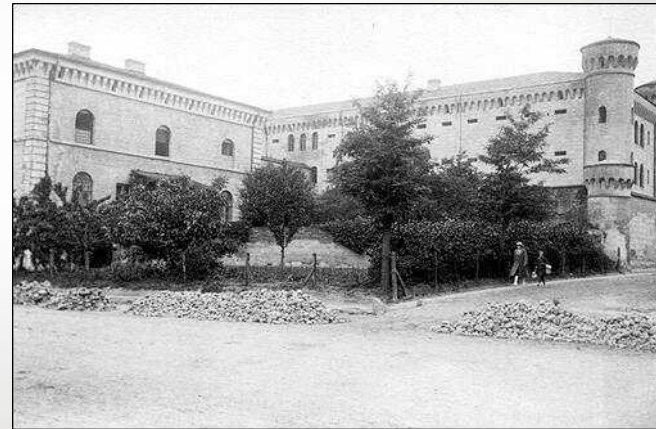
Większość cel jest dwuosobowych, są też cele wieloosobowe.

Obiekt ukończono w 1846r. i był on wówczas synonimem nowoczesności – poprzez liczbę cel i ich wyposażenie, ale także nie tak powszechne przed 170 laty skanalizowanie.

Od 1846r. zakład zaczął przyjmować pierwszych osadzonych.
W murach więzienia mieścił się także areszt, gdzie władze carskie osadzały działaczy niepodległościowych .

Na kartach historii zapisał się bunt z 1904r. więźniów politycznych, którzy uczestniczyli w strajku głodowym. Wojsko carskie dokonało tam pacyfikacji tj. wdarło się do cel i dokonało tam masakry. Wydarzenia te wywołały szeroki rozgłos wśród mieszkańców Kalisza, którzy urządzali w tym czasie wiece protestacyjne.

W 1905r. W kaliskim więzieniu powiesił się Marcei Pisarski. Rozeszły się plotki, że policja zamordowała Pisarskiego w czasie śledztwa. Podniecony tłum wyłamał więzienną bramę, wtargnął na teren zakładu i uwolnił wszystkich więźniów politycznych.

Z miejscem tym związany jest tragiczny los Wojciecha Jabłkowskiego, kaliskiego bojowca PPS, skazanego w listopadzie 1906r. na śmierć przez rozstrzelanie. Wyrok wykonano na dziedzińcu więzienia, tutaj też ciało Jabłkowskiego zostało pochowane.

Po odzyskaniu przez Polskę
niepodległości, 12 listopada
1918r. więzienie przejęła
Straż Obywatelska.
Uwolniono wówczas
więźniów politycznych oraz
częściowo kryminalnych.

Początkowo jego pojemność ustalono na poziomie 290 osadzonych, by w roku 1937 podnieść ją do 450. W okresie międzywojennym zakład znany był z działalności produkcyjno-usługowej, posiadał warsztaty ślusarsko-zabawkarskie, szewskie oraz fabryki mebli szkolnych oraz przyrządów gimnastycznych.

Przemiany kulturowe wywołane
I wojną światową, tragedia
miasta oraz kryzys ekonomiczny
pociągnęły na dno wiele ludzi.
W tym czasie zrodziła się zła
sława ul. Pułaskiego oraz
rozpoczął działalność
najsławniejszy kaliski bandyta
okresu międzywojennego
- Józef Pacholek.

Banda Pachołka, zamaskowana naciągniętymi na twarze pończochami, rabowała kaliskie sklepy i napadała na kupców. Trup słał się gęsto. W końcu schwytano bandytów, kończąc w ten sposób zbrodniczą karierę kaliskiego Al Capone.

FOTO: DOKUMENTY OSOBOWE
FUNKCJONARIUSZA WIĘZIENNEGO

Najciemniejszą kartę historii stanowi jednak czas II wojny światowej, kiedy to zabudowania na ul. Łódzkiej służyły hitlerowskiemu okupantowi do eksterminacji narodu polskiego. Okupant przejął zakład

6 września 1939r.

FOTOGRAFIA NIEMIECKIEGO
FUNKCJONARIUSZA WIĘZIENNEGO

Szacuje się, że przez więzienie przewinęło się wtedy 15 tysięcy osób. Wziesienie kaliskie zaliczało się do cięższych. Oficjalnie prawo do wykonywania wyroków śmierci otrzymało ono we wrześniu 1942r., ale już przedtem zdarzało się często, że więźniowie ginęli w nim bez wieści. Tak było np. z prezydentem Kalisza Ignacym Bujnickim.

FOTOGRAFIA NIEMIECKIEGO
FUNKCJONARIUSZA WIĘZIENNEGO

Dokonanie bilansu strat ludnościowych jest bardzo trudne, nie ma bowiem kompletnych danych. Zachowały się akta dla niespełna 15% więźniów.

W 1945r. , już kilka dni po wyzwoleniu miasta, więzienie zaczęło pełnić funkcje aresztu, gdyż osadzano tam jeńców niemieckich.

Aktualnie (2015r.) w więzieniu przebywa prawie 30 skazanych odbywających karę po raz pierwszy. Plan dnia więźniów :

5.50- Pobudka

6.00- Apel poranny

6.30- Śniadanie

Praca lub czas

wolny

12.40-

Obiad

16.45- Kolacja

Więźniowie posługują się plastikowymi sztućcami, talerze i kubki też są plastikowe. Prócz funkcjonariuszy pracuje tu 1 lekarz i 3 pielęgniarki. Nie są zatrudniane sprzątaczk, a szefem kuchni jest funkcjonariusz. W celach nie ma ciepłej wody, ale więźniowie mają kąpiel dwa razy w tygodniu.

Skazani mogą otrzymywać paczki. Każda jest prześwietlana specjalnym urządzeniem rentgenowskim. Prócz tego przesyłki są sprawdzane przez psa wykrywającego narkotyki.

W zakładzie dozwolone są rozmowy telefoniczne, średnio 3 razy w tygodniu, nie dłuższe jednak niż trzy minuty. Oczywiście są one nadzorowane.

Więżniowie nie mają za to limitu wysyłania listów (korespondencja jest cenzurowana), jeżeli posiadają własne środki na zakup koperty i znaczka. Od 1 października 2014r. skazani mogą także korzystać ze skype`a. Czas trwania takiej rozmowy wynosi 15 minut i podlega nadzorowi.

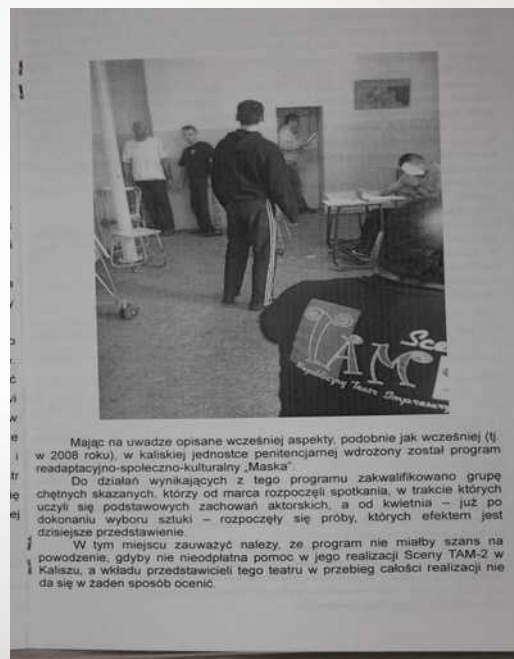
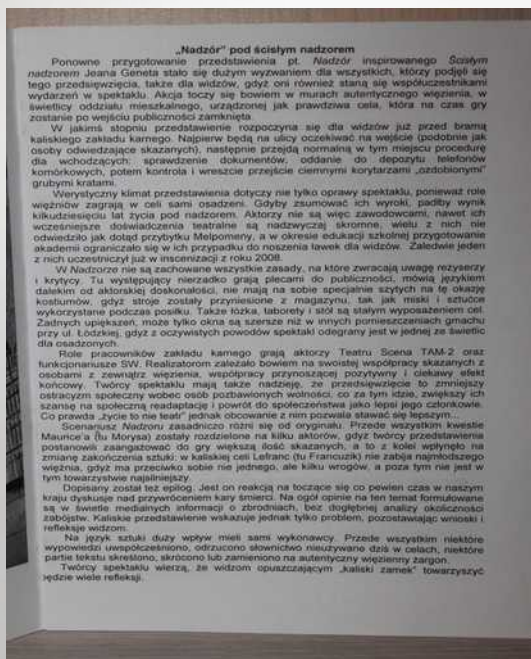

W 2011r. ekipa belgijsko-francuskich filmowców tak zachwyciła się architekturą budynku, że nakręciła tam film pt. „Tango Libre”
(reż. Frederic Fonteyne).

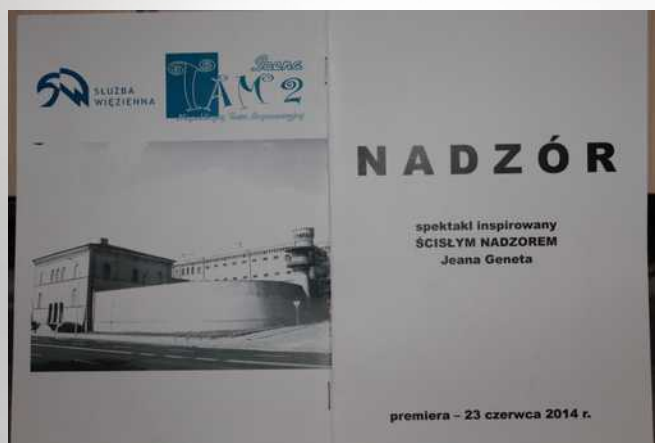

W więzieniu kilkanaście razy wystawiono spektakl „Nadzór”. Grali w nim aktorzy Teatru TAM 2, funkcjonariusze, a także grupa chętnych skazanych.

ULOTKA O SPEKTAKLU Z CZERWCA 2014R.

PO LEWEJ: ULOTKA, PO PRAWEJ: WIDZOWIE
PODCZAS TRWANIA SPEKTAKLU

BIBLIOGRAFIA:

„Leksykon kaliski” Władysław Kościelniak

„Kalisia Nowa” nr 10-11-12/2011

strona internetowa służby więziennej (sw.gov.pl)

„Historia w kratkę” Mateusz Halak („Życie Kalisza”)

Wywiad Łukasza Wolskiego z dyrektorem mrj Michałem
Pućką „Nowy Kaliszanie” Anna Tabaka, Maciej Błachowicz
oraz zdjęcia ze zbiorów AP w Kaliszu i własnego
autorstwa